

Az országos dalárszövetség

A budapesti nemz. zenede

A budai zeneakademia

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden vasárnap három negyed éven, zeneművelkedőkkel, zeneszerzők és zeneművészek anekdotáival.

Ugy a lap szellemi részét illető közlemények, mint a kiadói-vatni ügyekről tartozó levelek a társulat igazgatóságához vaci utca 33. intézendők.

Budapest, 1883. június 3.

Egész évre 6 frt. Fél évre 3 frt. — Külföldre egészévre 8 frt. fele évre 4 frt.

Előzetlenül a „Harmonia” nemzeti zeneműkereskedésben Budapest, vaci utca 33. s vitéken minden könyvkereskedésben. — Egyes száma ára 15 kr.

Kiadja a „Harmonia” magyar zeneművészek társulata.

Felelős szerkesztő: Dr. Hubay Károly.

A Wagner Richárd színház budapesti vendégszereplése.

Midőn 1876-ban a „Nibelungen” tetralógia először adatott elő Bayreuthban, a mester mitsém akart tudni arról, hogy a colossális nehézségű mű másutt is hozasék színre. Okadatolása egyszerű volt, mivel azt állította, hogy a mű más helyre való színrehozatala épenséggel lehetetlenség. — Hogy mily gyorsan változtatta ebbeli nézetét, kitűnik abból, hogy nem sokára az izgatott napok után Bécs és München nyerték meg beleegyezését a tetralógia előadását illetőleg. Hogy ez megtörténendik, ugyszólván előrelátható volt; de ki mert arról csak álmodni is, hogy Wagner egy utazó társulatnak fogja megadni az engedélyt műve, a világgal való megismertetése iránt. — És ez megtörtént. — Ki volt a merész, ki vállalatot létesítette? E férfiú Neumann Angelo, a geniális lipcsei igazgató, az alaposan képzett zenész, a kitűnő színházi rendező volt. Ő volt az, ki vagyonát, renoméjét kockáztatta és valóban nem vagyunk képesek eléggé csodálkozni, miszerint mily energiával kell bírnia egy férfinak, ki létrehozta azt, minek szemés fültanuja voltunk az utolsó napokban. Mielőtt még a helybeli előadásokról szólnánk, úgy hiszem nem lesz érdektelen a vállalat megvalósításáról, az egyes mű-

vészekről és ezek jó és rossz tulajdonságaikról megemlékezni.

Neumann eleinte lényegesen csak Berlinnel foglalkozott, mivel tudta, hogy a berlini udvari opera főintendánsa Hülsen báró nem a legjobb lábón volt Wagnerrel, a miért is alig volt remény, hogy a halhatatlan mester művével a berlini közönség megismerkedjék. Neumann azonban mégis reményelte, hogy az operaház céljának elérésére át fog engedtetni — de csalódott. Hülsen ugyanis oly kifogásokkal iparkodott a terv megvalósításának hasztalanságát bebizonyítani, hogy Neumannnak nem maradt egyéb hátra, mint a Victoria-színházat kibérelni, hol 1881. május 2-án a mester jelenlétében, az első cyclus vette kezdetét. Frenetikus, zajos tetszés nyilatkozat hangzott fel a házban. Ez óriási siker után határozta el Neumann, a Wagner Richárd színház megalapítását. Személyzete 165 egyént képvisel. Nem riadt vissza a legnagyobb áldozatoktól, nem sajnált semmi nemű fáradságot és pénzt, csak hogy vállalatát siker koronázza. Berlinből a társulat Németország nagyobb városaiba keresztül-kasul Olaszországba és végre mihozáánk rándult. Budapest volt az utolsó város, hol az egész apparatus működött, mert Gráchan, mely az utolsó állomás és hova most utazott a társulat, már csak ennek fele fog működni; eddig t. i. minden szerep kétszeresen volt repräsentálva.

A társulat legkiválóbb alakja kétségkívül Seidl Antal derék hazánkfia, a színház karmestere; bpesti születésű és még magyar érzelmű. Seidlről megfontolás nélkül mondhatjuk, hogy a continens legjobb karmesterei közé tartozik. Nemes és helyes felfogása, elegáns tartása a vezénylés alkalmával kitűnő tulajdonait képezik.

A ki Seidl keze alatt van, az nyugodt lehet, mert Richtert kivéve, nem láttam még karmestert, ki oly, ugyszólván kínos pedanteriával vigyázna meg mindent a színpadon. Ha Seidl a podiumon megjelenik, az egész orchestrum fel van villanyozva, mert oly lelkesen és egész odaadással végzi hivatalát, hogy bármely higgadt zenészt is kihoz a sodrából. Neumann igazgató nagyon is jól tudja, hogy mily nagy része van Seidlnak a vállalat sikerében, mert ő fáradhatatlan önmegtadadással a correpetitori dolgokat is végezte. Seidlt Wagner kimondhatatlanul szerette s bebizonyítá ezt a berlini cyclus alkalmával, hol Wagner engedvén a zajos kihívásoknak, beszédet tartott, a többi közt mondván: „Und nun Sie mein junger Freund Seidl, (a karmester mélyen meghatva melegen megcsókolja a mester kezét) der so Ausgezeichnetes und mit solcher Hingebungsgeleistet hat, nehmen Sie meinen Dank!” Seidl egészen beleélté magát a mester stílusába, mit a helybeli előadásoknál is

volt alkalmunk tapasztalni. — Egy év múlva megnyílik az operaház, egy karmesterre okvetetlenül lesz még szükség; ne keressük tehát a külföldön, mikor derék magyar embert nyerhetünk meg, ki kitünő tehetségével már meghódította a művelt külföldet. — Sírnak rínak nálunk, hogy nem találni magyar primadonnát! Ez nem áll! ha keresünk, találunk. Itt volt a staggióneval Krausz Auguste kisaszszony, ki azonnal első föllépte után nyerte meg közönségünk teljes elismerését, mit ez sürü, sőt freneticus tapsaival bizonyított. És valóban Krausz k. a. két octávon át oly szép, minden registerben kiegyenlített és ezüstesen gesztű sopránnal bír, mely mind a musicális fület, mind pedig a laikus is a legnagyobb mérvben kielégíti. Azonkívül hangjának timbreje nagyon behelzhető és kellemes, iskolázottsága pedig épen tökéletesnek mondható. Vocalisálása tiszta, mit különben az összes Wagnerénekeseknél van alkalmunk tapasztalni, mert ez egyik cardinális föltétele a Wagner operáknak. — Krausz k. a. bájos megjelenés és mint jó forrásból tudom, még kitünően beszél magyarul. — nem tudjuk tehát, miért nem iparkodik a nemzeti színház igazgatósága e kitünő művésznőt kötelekébe bekebelezni. Ajánljuk nagyon is figyelmébe!

Dr. Krückl Ferenc, kit a Wagner iránti határtalan tisztelet vezettet a színházhoz, szép kiterjedésű baritonnal bír, melyet csinosan tud alkalmazni. Schott úr, kit csak vendégkép hallottunk, erős tenor felett rendelkezik, csak hogy nagyon téved, ha azt hiszi, hogy drámai accentusokat kiabálással lehet elérni. Schottnak nagy neve, Németországban, de mi ezt inkább jeles játéknak tulajdonítjuk. Colossális alakkal és hanggal bír Unger úr, ki Siegfried szerepét Bayreuthban creálta. Ugyanazon hibája van mint Schottnak, csak hogy utóbbi legalább szép előadással bír, mivel Unger nem dicsekedhetik. Gyönyörű bassusa van Biberti úrnak, egyes hangjai — ha e hasonlat megengedtetik —, cello-féle szépek. Thomacsek úr megbirkózik szerepeivel a mi a zenei részt illeti, játéka kritikán aluli. Wallnöfer úr igen rokonszenves tenorista, énekében szép talentumot fejt ki. Lieban úrról legközelebb bővebben emlékszünk meg.

A nők közül, őszintén megvallva, Krausz k. a. kivételével, nem találunk

valami rendkívüli, vagy legalább figyelemreméltó művésznőt, kit különösen kiemelni szükségesnek tartanánk.

És most néhány szót az előadásról! Mindjárt a színházba léptünk vesztük észre, hogy exceptionell dolgok mennek végbe. Így a függöny szelvében oszlik, az előadás kezdetét pedig kürtök jelzik: a mennyiben a „Schwertmotiv“-et fujják.

Fölöslegesnek tartom a Niebelungen tetralogiát, mind szövegét, mind pedig zenőleg részletezni, mivel ez már annyiszor és oly sok hivatott és jeles oldalról tétetett, hogy fel nem tételezhetem, miszerint egy szaklap olvasói arról tudomással ne bírnának.

Hogy „Rheingold“ leggyengébb része a nagy műnek, az ismeretes.

Mint „Brünhilde“ különös lustre-t és fényt Materna Friedrich asszony kölcsönzött a cyclusnak. Tudvalevő, hogy e szerepet Maternané alkotta meg s e szereppel mutatta művészi egyéniségének sokoldalúságát. Nálunk is mint mindenütt nagy hatást keltett vele, de mindennek daczára jóakarólag figyelmeztetjük, hogy épen Brünhildet ne énekelje oly gyakran, mert hangjának egykori olvadákonysága már is eltűnt némiképen. A recitativ árt bármelyik hangnak. Hogy Materna asszony énekében többször gyönyörködhetünk annak köszönjük, hogy Reicher-Kindermanné, mint sajnálattal értesülünk, ismét súlyos betegesen fekszik.

Krausz k. a. mint Sieglinde igen jelesen állta meg a sarat.

Wallnöfer mint Siegmund kitünő, de Siegfriedével nem lehetünk megelégedve. Thomacsek, Biberti és Dr. Krückl minden szerepükben helyén voltak. Az előadások rendkívüli präcis, szemes és összevágó rendezésében Neumann igazgató mellett nagy része van Miller Richard főrendezőnek.

Dicsérrel kell megemlékeznünk még Geissler Pál úrról, ki a második „Walküre“ előadást igen biztosan és odaadással vezényelte. A díszletek már kissé rozsz állapotban vannak, de különben meglehetősen szépek.

Sok oldalról jött felkérés után Neumann egy specificus Wagner-hangverseny is rendezett, melyben az ensemblek közül legjobban tetszettek a „Terzett der Rheintöchter“ a „Götterdämmerung“-ból, melynek világnak bocsájtásáért mint

mondják, Cosima asszony térdre borult férje előtt Csak Lieban úr énekel két dalt Schuberttől az örökké ifjú dalnoktól, oly fascinirozó hatással, oly édesded melegséggel és nemes kifejezéssel, hogy a közönség élénk, tomboló acclamálásának engedve, da capo énekel.

Beethoven geniusát imádtá Wagner is, ki oly kicsinylőleg bírálta meg a zenevilág koriphäusait, s ennek tulajdonítjuk, hogy a Wagner Richard színház Fidelio előadásával örvendeztetett meg bennünket. Minden respectus, tisztelet és bämulat mellett, melylyel Wagnernek, a 19. század e kétségkívüli kimagasló szülöttjének adózunk, saját magunkat kellene meghazudtolnunk, ha tagadnók, hogy Fidelio gyönyörű zenéje felvillanyozott bennünket a négy farszto este után. Materna asszony Fideliot drámai hévvel énekelte, de játékában nem találta meg mindig el a mély fájdalom kinjait. Krausz k. a. igen diszereten mutatta be Marcellinát. Lieban úr Jacquinó kis szerepéből annyit csinált, mint lehetséges; szép prózája, ügyes, komikus mozdulatai nevetést keltettek a minden zugában telve volt háznál.

Chandon úr igen jól felelt meg mint Rocco épügy Biberti mint minister. Dr. Krückl nem volt a legjobb Pizarro. A rabok kara nagyszerű volt, mert az összes solisták énekeltek.

A híres Leonora-nyitányt a zenekar Seidl remek vezénylete mellett pompásan executálta. Ha az elmondottakat összegezzük, mindenesetre mély köszönettel tartozunk Neumannak, ki annyi áldozattal és nehézséggel mutatta be Wagner legjelentékenyebb művét. Közönségünk elég jól fogadta a tetralogiát, nem csorbitott a jón, de nem is túlzott és már nagyon dicséretreméltó az is, hogy általában nagy érdeklődéssel viseltetett az előadások iránt.

Mint halljuk a materiális siker nagyon kielégítő volt

Junius 10-én lesz alkalmunk találkozni ismét Seidl karmester élén a zenekarral, mely a Margitszigeten fog egy nagy hangversenyt rendezni. Örülünk a viszontlátásnak, mert ha a zenekar quantitativ nem nagy, minőségileg kitünő, különösen a rézfuvók vityák ki teljes elismerésünket.

Budapest, 1883. május 31.

FRIEDMANN LAJOS.

T Á R C A.

Az ördög trillája.

(Egy szegény zenész igaz története)

Pápán találkoztam vele legelőször, egy kávéházban. Mikor belépett rongyosan, kopottan, egy 3 hurok, piszkos hegedűvel a hóna alatt, azt mondta egyik asztaltársam, hogy itt jön a „bolond művész.“

Karesu, szép, büszke alak volt. Abban a rongyos, karcos, foltos ruhában úgy nézett ki, mint egy király, ha koldusnak öltözik. Tojásdad, fekete kór-szakállal és hosszú fekete hajjal, övezett arca, magas, széles és kidomboruló homloka, mélyen fekvő, (tétovázva körültekintő, vagy merően egy helyre szegezett) szeméi egy homályba borult lángészt sejtettek.

A „bolond művész“ a kávéház egyik zugában foglalt helyet. A kávéháztulajdonos oda ment hozzá és megszólította:

„Isten hozta Antal! Hát csak ellátogattot hozánk is! De régen nem hallottam már játszani! No, hanem először igy“K valamit: hát mit parancsol, kávét vagy théat?“

„Éhes vagyok, enni akarok!“ volt a rövid válasz.

A kávé különféle hideg ételeket rakott a művész elé és hozza egy pohár bort.

Mikor aztán vége volt a vacsorának a „bolond művész“ szó nélkül vette a hegedűjét és ott ült, lábait kinyújtva, székében hátratámaszkodva, fejét hátra vetve és szeméit a plafondra meresztve, elkezdett játszani.

Abrándozott.

És milyen játék volt az??

Először lassan alig hallhatóan kezdte. Az a három húr úgy sirt úgy bugott, úgy panaszkodott! Beszélt egy egész elzúllott élet reménytelenségéről és nyomorúságáról; beszélt (titkos) visszafójtott, örületes szerelemről, csalódásról, küzdelemről, éhségről, kínokról, melyeknek nevéik ninesen és a melyeket csak érezni lehet és megörülni tőlük.

A kávéház tömve volt vendégekkel; de mindannyian visszafójtott lélegzettel lesték a hegedű hangjait. A tekézők, a kártyázók felben hagyták játékaikat, hogy a hegedűnek csak egy hangját se veszítsek el.

Most a hegedű elkezdett örületes táncot járni. Ez már az örület tombolása volt. Már nem sirt, nem panaszkodott többé. Gunyolt, átkozódott, kacagott, és kacagott vele együtt gazdája is, hogy az embernek a háta borsodott bele. Nines az a pokoli, kivi-hetetlen futam, az a nyaktörő accord, amit el ne ját-

szott volna és nines az a hegedűművész, a ki ezt még kótáról is utána tudta volna játszani.)

Mikor befejezte játékát letette hegedűjét, lehor-gasztá fejét és egy darabig maga elé bämült. Aztán felállt, fogott egy tálcát és körüljárt gyújtani; de mindössze négy asztalnál sem volt, hanem a gyújtott néhány hatost beseperve, fogta hegedűjét és távozott.

„Ez a tempója“ mondá asztaltársam, „játsszik a mikor neki betszik, azt a mit akar és addig a med-dig kedve tartja. Ha üresék a zsebei gyújt néhány hatost, de nem többet, mint a mennyi neki egy napra kell. Ha valami jó embere megkéri és hizeleg neki, hogy milyen gyönyörűen játszik, akkor mosoly-gva veszi a hegedűjét, büszkén megnézi, forgatja kezeiben, megcsókolja és játszik, de ilyen alkalom-mal soha sem fogad el pénzt. Isermél tudják ezt és észrevétlenül csempésznek a zsebébe egy-egy bankót.

Mikor aztán a pénzt megtalálja, nem gondolkozik fölötte, hogy miként jutott a zsebébe, hanem elvesz belőle annyit a mennyi neki egy napra elég, a több-bit pedig szét osztja a cigányzenészek közt.

„De kiesoda tulajdonképen ez az ember? Mi volt ő, és mitől zúllott el annyira?“

„Annak nagyon szomorú története van. Ő jó-módu szegszárdi szülöktől származik. Atyja már gyer-mekkorában felfedezte benne a zenei képességet és kiképezte a hegedűjátékban. Bécsben végezte a

Beethoveniána.*)

„Sammlung musikalischer Vorträge“ nevét visel egy Lipcsében Breitkopf és Härtelnél megjelenő zeneirodalmi füzetes vállalat, melynek célja kiválóan üdvös és dicséretes: ép úgy a szakzenészt mint a zene iránt érdeklődő művelt olvasó közönséget tájékoztatni a művészet különböző irányai felől. A vállalat e célt tűzvé ki, az egészen átvonuló hang nem szólhat kizárólag a szakzenészekhez, hanem inkább a zene iránt nagyban érdeklődő laikusokhoz. A vállalat eddig V. Sorában 50 füzetet adott ki, mindmennyi „előadás” és „értekezés” alakjában. A gyűjtemény eddig megjelent füzeit, tartalmaz három részre oszthatjuk: az első és legkitünőbb rész, mely néhány igen értékes dolgozatot foglal magában, tartalmazza a művész biográfiáit. A második csoport, egyes tévedéseket tárgyal az általános zenetörténelem és esztétika köréből. Ezen része a vállalatnak sok olyasmit tartalmaz, ami nem érdemel kiváló dicséretet, mert szerzőik sokszor csapnak át a bombasztikus stílusba. A harmadik rész egyes speciális témákat beszél meg. A gyűjtemény 41/42 füzeté Deiters „Beethovenje”, melylyel ez alkalommal foglalkozni szándékom.

A művész-biográfiák, ha azok a helyes irányban vannak tartva, igen fontos helyet foglalnak el a műtörténelemben, mert ha a művészt, kinek életét előadják, úgy mutatják be mint a ki a kornak, melyben él, művészi ideálját a legteljesebben fejezi ki, a ki egy bizonyos időszakban az illető művészetnek a legkitünőbb képviselője, akkor fölköltik az általános érdeket az illető művészet iránt is. Ezen iránynak consequens keresztül vitelét kell keresnünk minden biográfiánál, mely annál gyöngébb, minél inkább érvényesíti benne a szerző saját subjectív nézeteit, hogy az illető művészre azokat ráillesztvén, mutassa be az olvasó közönségnek. Ha ezen főnebbi irányelvek szemüvegén át nézzük az eddigi Beethoven biográfiákat, úgy azok két sarkalatos hibában szenvednek: egyik a „szépen beszélési” a „regényszerű” elem uralma, a másik azon

*) „Ludwig von Beethoven“ von Hermann Deiters. Sammlung musikalischer Vorträge. Herausgegeben von Paul Graf Waldersee. Serie IV. Nro. 9/12.

conservatoriumot kitünő sikerrel és több első díjat nyerve. Tanárai fényes jövődőt jósoltak neki. Bécsből haza ment, hogy kipihenje magát és aztán hangversenykörútra keljen. Itt megismerkedett egy zsidó leánnyal. Megszerette és meg akarta kérni a kezét. Szerelme oly forró volt, hogy kész lett volna érte ártérni a zsidó hitre. Szülei ellenezték és kitagadással fenyegették, de a leány gazdag szülei sem akartak a dolgról hallani, miután a leány kezét egy fiatal jó módú kereskedő kérte meg. Az akadályok elháríthatlanok voltak.

Az esküvőre és lakodalomra a művész is kapott meghívást. Mennél közelebb jött a végzetes nap, annál komorabb és szótlanabb lett.

A lakodalmas vacsora után valaki a vendégek közül felszólította a fiatal lányt, elmerengve ülő ifjú művészt, hogy játszon valamit. Az meglepetésszerű és nem látszott hajlandónak a kérést teljesíteni. Ekkor kedvese, a fiatal asszony fordult hozzá, halvány, szép arcán mosoly vonult végig, melyen tekintve a művész szeméi közé.

„Kérem, csak egy darabot... Hadd halljam még egyszer... talán utoljára...”

A fiatal embernek a szíve összeszorult, ajkai rángatódtak, holt halvány lett, azután vette a hegedűjét és elkezdte játszani Paganini boszorkánytáncát. A fiatal asszony zongorán kísérte.

körülmény, mely a megörökítendő művésznék, még hibáit is szereti erőnyek tüntetni föl, s így az illetőről mindenféle fogalmat alkothatunk magunknak, csak egy tökéletes emberét nem. Egyszerű, világos, az igazságnak mindenben szigorúan megfelelő előadási irány, sokkal hasznosabb és inkább eredményez egészséges művészeti nézeteket, mint nagyhangú s homályos subjectív ítéletek, szépen beszélt esztétikai elemzések, bombasztikus magyarázatok s a költészet minden virágával fölcicomázott elbeszélések.

Az újabb Beethoven biográfok között kettő verődött nagy népszerűsége s még nagyobb olvasó közönségre: Marx és Nohl. Marx, amint azt művének egész beosztása, a hangzatos fejezeti fölírások, mutatják, inkább a nagy közönségre apelált mint a szakértőkre; innen a szakszerű analysis helyett a dagályos, poetikus hang, aminőt a laikus legjobban szeret olvasni. Biográfiája ezen körülménynél fogva nagyon sok kifogás alá esik. Az iskola vesszőparipája, hogy szeret Beethoven utolsó compositióira hivatkozni, s azt mondani, hogy folytatja az utat a melyet Beethoven ezen utolsó műveiben kimutatott. Marx, egy új „zeneszerzési-tan” megalapítója, mint ilyen, leginkább lett volna hivatva — s ez épen biográfiájának leggyöngébb része — kimutatni azt, hogy a Beethoveni művek mintául vett dissonantiáit és disharmoniáit, a szólamok önálló és logikus vezetése eredményezi, nem pedig a motívatlan ugrás, egyik akkordról a másikra, sokszor a legnagyobb távolságra, amint azt ma, az új iskola produkálja. Ez az, melynek hiányát a Marx biográfiájában, méltán fájlatjuk.

A másik a híres heidelbergi professor Nohl a „bombaszt nagymestere”, a „phrazis” excellens művelője, mint ilyennek Beethoven biográfiája is, roppant dagályosan van írva. Nála Beethoven, egy tökéletes regényhős, azért műve dacára az egyes érdekes adatoknak, inkább a szép litteratura körébe vonható s épen nem tartozik a komolyan számbavehető művek közé.

Az összes eddigi Beethoven biográfok fölél, torony magasságra emelkedik ki Thayer. Ezen fáradhatatlan, derék

A vendégeknek a hátuk borsodlott az örömgöcs művészzel kiesalt hangok hallatára. Ilyen örömgöcs-séggel és daemóni benyomással még Paganini sem játszhatta e szerzeményét.

Játék közben, egy vad accordnál a fiatal asszony feltékkintett a zongoráról és mikor tekintette a művész arcára esett, összerezgett még jobban elhalványult és kezei a zongora billentyűiről ölébe estek.

De borzasztó is volt az a változás a mi a művész arcán végbement. Arszíne fakó volt; ajkai kékek; szemében kimondhatatlan vad tűz szikrazott és e mellett mosolygott; de e mosoly oly borzasztó, oly vérfagyasztó volt...

Most egyszerre vad, örületes kacaj hangzott el a művész ajkairól, hegedűjét a földre esapta, hogy darabokra tört, ő maga pedig eszméletlenül rogyott össze.

Mikor magához tért — örült volt...

Azóta nincs nyugta sehol, kóborol, vándorol folytonosan, három nap, három éj nem találja egy városban és nincs az a hatalom, a mi őt egy helyhez kötni képes volna.

Azt a fiatal asszonyt pedig, a ki őt menyegzője napján a zongorán kísérte, az esküvő után két héttel halva találták ágyában. Megmergezte magát.

FLÓTÁS

amerikai egészen kitünőt ad, s ő az, kinek végtére egy teljes biográfiát köszönhetünk. Thayer a legtisztéletreméltóbb buzgalommal s csodálandó kitartással vizsgálta meg még a legparányibb adatot is mely Beethoven társadalmi vagy művészi életére vonatkozik. Előadása nemcsak ment minden bombaszt és regényszerűségtől, de éles szeme s helyes kritikai érzéke, sok olyasmit is a való értékére szállít le, mit eddig minden biográf mint föltétlen igazat fogadott el. Thayer legfőbb érdeme buvárkodásának végtelen lelkiismeretessége, alaposága és kérlelhetlen, az igazságot egyedül szem előtt tartó kritikája, mi által a Beethoven litteratura terén, valódi szaktekintély lön, úgy hogy a jövőben végérvényes tény gyanánt egyedül azt fogadhatjuk el, amit Thayer is megerősít. Eddig munkájából három vaskos kötet jelent meg s minden igaz Beethoven barátának a leghöbbsé kívánsága lehet, hogy minél hamarabb jöjjön a „várva várt” negyedik kötet is.

(Folytatása következik.)

A nemzeti zenede idej osztályvizsgáinak nap- és sorrendje.

Junius 18. Hétfőn, d. e. 8—10-ig a női zongoratanzzak V. osztálya. Tanár: Erney József úr. 10—12-ig a női zongoratanzzak V. osztálya. Tanár: Juhász Aladár úr. d. u. 4—6-ig a női és férfi énektanzzak osztálya. Tanár: Puksz Ferenc úr. 6—8-ig a hegedűtanzzak V. és VI. osztálya. Tanár: Huber Károly úr.

Junius 19. Kedden, d. e. 10—12-ig a női zongoratanzzak VI. és kiművelési osztálya. Tanár: Székely Imre úr. 12—1-ig a zenetörténelem osztálya. Tanár: Dr. Hubay Károly úr. d. u. 3—6-ig a gordonkatanzzak osztálya. Tanár: Szuk Lipót úr; a gordonkatanzzak osztálya. Tanár: Trautsch Károly úr; a fuvolatatanzzak osztálya. Tanár: Loschdorfer Sándor úr; az oboatanzzak osztálya. Tanár: Klemke Lajos úr; a klarinettanzzak osztálya. Tanár: Reinl Albin úr; a kürttanzzak osztálya. Tanár: Drescher Raymond úr; a trombitatanzzak osztálya. Tanár: Schauer Ignác úr. 6—8-ig a zongoratanzzaki ifjak V., VI. és kiművelési osztálya. Tanár: Zapf Antal úr.

Junius 20. Szerdán, d. u. 2—4-ig a női zongoratanzzak I., II., III. és IV. osztálya. Tanár: Megyeri Károly úr. 2—4-ig a hegedűtanzzak előkészítő osztálya. Tanár: Kiss Péter úr. 4—6-ig a hegedűtanzzak I. és II. osztálya. Tanár: Pischinger Alajos úr. 6—8-ig a hegedűtanzzak VI. és kiművelési osztálya. Tanár: Huber Károly úr.

Junius 21. Csütörtök, d. e. 10—12-ig a női énektanzzak I. és II. osztálya. Tanár: Langer János úr. d. u. 4—6-ig a női zongoratanzzak III. és IV. osztálya. Tanár: Erney József úr. 6—8-ig a zongoratanzzaki ifjak I., II., III. és IV. osztálya. Tanár: Tomka István úr.

Junius 22. Pénteken, d. e. 11—12-ig olasz és francia nyelv osztálya. Tanár: Bahner János úr. d. u. 3—5-ig a női zongoratanzzak I. és II. osztálya. Tanár: Schütze Rezső úr. 5—8-ig a hegedűtanzzak I., II., III. és IV. osztálya. Tanár: Gobbi Alajos úr.

Junius 23. Szombat, d. u. 3—4-ig a női zongoratanzzak előkészítő osztálya. Tanár: Szigeti Gyuláné asszony. 2—5-ig a női zongoratanzzak III. és IV. osztálya. Tanár: Schütze Rezső úr. 5—8-ig a zongoratanzzaki ifjak I., II., III.

és IV. osztálya. Tanár: Fetter János úr.

Junius 24. Vasárnap, d. e. 8—12-ig a női zongoratanzak I., II., III. és IV. osztálya. Tanár Vajdafy Béla úr.

Junius 25. Hétfőn, d. u. 2—4-ig az összhangzattanszaki női és ifjak osztálya. Tanár: Pukš Ferenc úr, 4—8-ig a zongoratanzaki ifjak I., II., III. és IV. osztálya. Tanár: Bartay János úr.

Junius 26. Kedden, d. e. 11 órakor az érdemsorozat felolvasása és az érdemdíjak kiosztása.

Az 1883/84-ki iskolai-évre a beiratások szeptember 1-től 8-ig, délután 3—6 óráig, az intézet helyiségében (Egyetem-tér 6. sz. a.), azontúl az igazgató lakásán (zöldfa-utca 7. sz. a.) történnek.

Az igazgató választmány határozata szerint minden osztályba csak bizonyos számú növendékek vétetnek fel; ennél fogva a növendékek figyelmeztetnek, hogy a beiratásrajó eleve jelentkezzenek, mert a későn érkezők az intézetbe fel nem vétetnek.

Budapest, junius hó 1883.

BARTAY EDE,
igazgató

A zene története.

(18. folytatás)

Erre nézve fölismerető jelekül a következők szolgálnak:

1) a végző, vagyis: a zárhang. Ez, a mint már fentebb megjegyeztük, az 1-ső s 2-ik hangnemenél a *D*, a 3-ik és 4-iknél az *E*, az 5-ik és 6-iknél az *F*, s a 7-ik és 8-iknél a *G*.

Egy szabálytalan zárlati hang *Confinal* hangnak nevezetik;

2) a félhangok fekvése;

3) az uralgó zöngé (Dominante), mely alatt ama zöngé értetik, mely leggyakrabban használtatik, s mely körül a többi csoportosul, s melyre a zoltár-éneknek a szöveg szavaltatik. Szabály, hogy az autentikus hangnemenél az ötöd, a plagálisoknál pedig a képzelt ötödön aluli harmad az uralgó. Miután azonban a *majd* mint *b quadratum* (H), majd pedig mint *rotundum* (b) használtatott s így változókéony volt: helyette a felsőbb zöngé: *G* vétetett s a plagális hangnem uralgója aztán aszerint alakult s eszerint tehát a 4-ik zöngnemen nem *G*, hanem *A*. — A 8 egyházi zöngnem dominansai tehát a következők:

az	I. zöngnem dominansa:	<i>A</i> .
a	II. "	"
a	III. "	"
a	IV. "	"
az	V. "	"
a	VI. "	"
a	VII. "	"
a	VIII. "	"

Közös dominans alatt az *A* zöngét értették, melyre — miután úgy a bassista, mint a tenorista által könnyen énekelhető — minden dominans áttétet. Az első hangnem tehát változatlan maradt, mert abban a dominans úgyis *A*, a 2-ik, melynek dominansa *F*, egy nagy harmaddal fölebb intonáltatott; ekképen a 3-ik, 5-ik és 8-ik egy kis harmaddal mélyebbre, a 7-ik egy negyeddel mélyebbre tétetett át, mert első esetben az uralgó *E*, második esetben pedig a *D*;

4) a zöngterjedelm (ambitus). Ha a dallam az alapzöngétől annak nyolcadáig terjedt: a zöngnem tökéletesnek (perfect), ellenkező esetben tö-

kélytelennek (imperfect) nevezett. Hogyha fel vagy lefelé egy hanggal túllépte a nyolcad határát: túltökéletes (plusquamperfect) melléknevet kapott. Néha, mint pl. a „Dies irae”-nál az autentikus hangnem egybeolvadt a plagálissal, vagyis: a dallam: *D—d—g—s—A—én—alul: A—ig* terjedt. Ily esetben „*tonus mixtus*”-nak nevezetett. Mivel pedig a dallam szerkezete gyakran szabályellenes; végre még tekintetbe jönnek: 5) bizonyos Stereotyp zöngkötések, vagyis: úgynevezett *Repercussiók*, melyek főleg az alapzöngének a fő- és mellék hangnem uralgójával való egybekötéséből keletkeztek. Pl. az 1-ső hangnemen, tehát a *d—a, d—f* és a 2-ik hangnemen a *d—f* és *d—á* egybekötéséből, s a t.

Nagy Gergely pápa reformja főleg abban állt, hogy az egyházi dallamot szabadabbá tette a szöveg szavaitól s önálló menetet biztosított számára a szóhangsúly által, miáltal a dallam szabadabb mozgást nyert. E célból a hangtalan szótagokra hosszabb zönggyomásutánt, úgynevezett „*Jubilatio*”-kat énekeltetett.

A gregorianus énekeknek két módot szokás megkülönböztetni, u. m.: az „*accentus*”-t és a „*concentus*”-t. Az előbbihez tartozik: az evangélium olvasás, a Praefatiók, a „*Miatyánk*” és a zoltárok. Jellegük abban áll, hogy csak kevés zöngére szorítkoznak s legfeljebb egy-két hangon énekeltetnek, jobban mondva recitáltatnak s csak a végszavaknál nyer a dallam némi esekély elhajlást. A *concentus* minden nagyobb zöngterjedelmet igénylő egyházi éneket magában foglal. Szorosabb értelemben az *accentus* alatt a pápi, a *concentus* alatt pedig a karéneklés értetik.

Mindenek felett gregorianus Choraloknak nevezetnek; szélesebb értelemben azonban az összes liturgialis énekek értetnek alattuk, s az olyanok is, melyek Gergely pápa idejében még nem léteztek.

Cantus romanus nevet is nyertek, mert a római pápák és a római énekesek fáradoztak leginkább azok kiművelése körül.

Cantus firmus-nak (vezér dallam) nevezetettek később, midőn ellentozatilag más dallam-menetekkel összeszöztették.

A *cantus planus* (egyenletes éneklés) elnevezés szintén ama korból származik, miután az ellentozatos dolgozatoknál a Choral mindenkor egyenlően hosszú vagyis egyenlő értékű kísérő zöngékkel lépett fel.

A liturgialis ének művészeti becsét mutatja az, hogy egy évezreden át képes volt magát hamisítatlanul fentartani s hogy még ma is fölemelő hatással van a hallgatóra.

A gregorianus Choral-ének, egy önmagában bevégzett műgész, mint az építészetben a görög oszlopati építmény.

Mind a kettő magán viseli a marandóság bélyegét, mert sem az idő, sem a változó izlés nem képes rajta gyökeresen változtatni. A gregorianus Choral énekek, helyes hangsúlyozással, szépen csengő hanggal s meleg érzéssel előadva sohasem fogják művészeti hatásukat eltéveszteni. A vallási ihlet, a hit hatalma s az érzemény mélysége, keresetlensége nyilatkozik azokban s Gergely Pápa, mint ez énekek szerzője és megállapítója, méltán kiérdemelte a „nagy” melléknevet.

A legnagyobb zeneköltők, és zenetudósok nyilatkozatai ez énekek felől a legnagyobb lelkesedés és elismerésről

tesznek bizonyosságot. Így Mozart, Beethoven, Jean Jaques Rousseau, Liszt, Halévy, Ambras, kik ez énekek bevégzettsége felől csak dicsőítéssel szólnak, s többször legkiválóbb műveik motivumát is azokból kölcsönözték.

Gergely pápa a különböző zöngéket az alphabét betűivel nevezte ugyan, de Neumákka lirta, melyek nem voltak egyebek, mint pontok, vonások, vízszintes vagy függőleges figurák, melyek majd egyes zöngéket, majd egész zöngcsoportokat jelentettek s körülbelül a mai gyorsírászat jegyeihez hasonlítottak. Miután az akkori énekeseknek könyv nélkül kellett az énekeket megtanulni: e Neumák csak arra szolgáltak, hogy az emlékező tehetséget támogassák s jelezzék, miszerint a zöngesoportok föl-, vagy lefelé lejtjenek.

A katolikus és görög nem egyesült liturgialis könyvekben, még számos példát lehet találni az efféle Neumáknak.

XIX.

Arezzói Guidó.

A nagy Gergely pápa által behozott énekek, azzal a nehézséggel bírtak, hogy a nép nem tudta énekelni, hanem csak a tanult s gyakorlott énekesek. Ily énekesek képzésére alapított aztán nagy Gergely pápa énekiskolát Rómában, honnan későbbben a zenészeti és énekműveltség Francia- és Németországba is szétterjedt.

A gregoriánus ének egyik legbuzgóbb terjesztője és előmozdítója Nagy Károly a frankok császára volt. — Az ő udvari énekiskolájában ő maga is részt vett az oktatás és énekkarok igazgatásában. Egy általa meghívott Romanus nevű énekes el nem juthatván az ő udvarába, a Szent Galléni kolostorban telepedett le s ott alapított egy nagy hirre jutott énekiskolát, mely aztán több századon át irányadó volt egész Németországra nézve. A magával vitt „*Antiphonar*” másolata, mint nagybecsű ereklye, még mai nap is látható a nevezett kolostor könyvtárában. Ez *antiphonar*-ból is kitetszik, hogy Gergely pápa a hangjegy írásnál, nem a betűket, hanem a Neumákat használta.

Miután a Neumák nem nyújtottak határozott tájékozást az éneklésre nézve s valamely ének menete inkább csak hagyományilag volt ismerve szorosán írásilag megállapítva: nagyon természetes, hogy sok viszásság és határozatlan-ság csempészte be magát az egyházi énekekbe, elannyira, hogy végre a leggyyszerűbb énekek egyöntetű előadására nézve is zavarba jöttek az énekesek.

Hogy e bajon segítsenek, mindenféle gondolatra jöttek. Némelyek egy vagy két vörös és sárga vonalat húztak a szövegen keresztül s az ily két vonalat *F* és *C* betűkkel jelezték, mely is a még mai nap is divatozó *F* és *C* kules alapját veté meg. E két vonal fölé vagy alá írták aztán a neumákat. Mások ismét — mint Huchbald, — 6—8 vonalat vontak s azok közé írták a szöveget föl- vagy lefelé való lejtéssei, amint ép a dallam igényelte. Ismét mások 8—10 vonalat húztak s azokra jegyezték a zöngéket pontokkal vagy nullákkal, üresen hagyván a vonal-közöket. Ez eljárások nagyon bizonytalan támpontokat nyújtottak s csak zavarták a szemet a vonalak meghatározásában.

Mind eme tapogatózásoknak végre Arezzói Guidó (Aretinus) vetett vé-

get, a ki négy vonalat vont s a neumá-
kat a vonalakra és a vonalközökre írta,
mi által lehetségessé vált a zöngéknek
határozott helyet kijelölni s a szem is
könnyen felismerte aztán a vonalok szá-
mát. Ma már valami egyszerűnek és ter-
mészetesnek tűnik ez fel, s még is több
századra volt szüksége az emberiségnek,
hogy az egyszerű találmány birtokába
jusson.

Arezzói Guidó a Xl-ik század
elején élt a Ravenna melletti Pom-
posa nevű kolostorban, hol mély tudomá-
nyosságá és kiváló tanrendszere által
igen híressé vált. Ő abban a szerencsében
részesült, hogy a zene fejlődésére nézve
minden reformot neki tulajdonítottak,
ami mindenestre csak rendkívüli egyé-
niségről tesz bizonyosságot.

Az ő legnagyobb érdeme abban áll,
hogy a vonalrendszert s ez által a hang-
jegy írást egyszerűsítette és felfoghatóvá
tette, nemcsak, hanem az énekhangok
eltalálhatását is biztosabb alpra fektette;
míg az ő idejéig az éneklés csak bizony-
talan alapokon állt s valamely dallamot
csakis hallás, hagyomány vagy a bizony-
talan értelmű Neumák után lehetett meg-
tanulni s tovább adni. Ő volt az első ki
a hangközők eltalálását és gyakorlati
alapon tanította.

(Folytatása követezik.)

Hazai hírek

Halmi meghalt!

Közvetlenül lapunk zárta után értesü-
lünk a megrendítő katasztrófáról, mely
nemzeti színesztünket érte.

Szombaton virradóra Halmi Ferenc
meghalt!

Napok óta lett válságossá betegsége,
mely miatt kénytelen volt a télen vissza-
lépni a színpadtól, s enyhülést keresni
Olaszország ege alatt. Enyhülés helyett az
ut siettette halálát. A remény szava, mely-
lyel elbúcsúztunk tőle, hamar a gyász sí-
ralmává lett.

Neje, nővere s Bercsényi voltak tanui
utolsó percének. Csaladjának gyászában
részt vesz, részt kell vennie mindenkinek,
a ki valaha látta őt, hallotta híret!

* A magyar zongoragyár létesítésére megvá-
lasztott végrehajtó bizottság pénteken június 1-én tar-
totta Hegedűs Sándor országgy. képviselő lakásán
s elnöklése alatt első ülését. Jelen voltak: Helfy
Ignác országgy. képvis., Bartay Ede nemz. zenetud.
igazgató, Nagel Armin ker. tanácsos, Dr. Hubay
Károly a „Harmonia” vezérigazgatója, Dr. Schütz
Miksa zenetud. és Dr. Karádi Bertalan ügyvéd.
A bizottság tagjai elhatározták hogy a zongora ipar
gyári technikáját, külföldön fogják tanulmányozni a
nyár folyamán és ősszel a gyűjtött tapasztalatok
alapján a prospektust elkészítve a részvény aláírási
íveket október hó elsején fogják kibocsátani.

* Az orsz. magyar daléregyesület május hó
27-ére kitűzött rendkívüli közgyűlése miután a tagok
nem jelentek meg az alapszabályszerűen meghatáro-
zott számban elmaradt. Bartay Ede elnök azonban
felhasználta az alkalmat, hogy a jelenvolt dalárda-
képviselőket a „Király-hymnus” ügyének felkarolá-
sára meleg hangon buzdítsa. Arra a megjegyzésre,
hogy a vidéki dalegyletek alig értesülnek az ez ügy-
ben felmerülő egyes mozzanatokról Sándor tanár meg-
jegyzé, hogy ennek oka abban a sajnós körülmény-
ben keresendő, hogy a vidéki dalegyletek közül a
szövetség hivatalos közlönyét a „Harmonia”
címmű lapra, mely minden újabb mozzanatot közöl,

mindössze vagy 3 egylet fizetett elő. Ezután elhatá-
rozottat a Debreezenben elfogadott alapszabály mó-
dosításoknak a miniszteriumhoz jóváhagyás végett
leendő felterjesztése, mire az ülés véget ért. Jelen
voltak az Apathini dalárda részéről, Dr. Kék Lajos
eln.; a budai ének- és zenecademia részéről, Csiki
Károly; a brassói magyar dalkör részéről, id.
Abrányi Kornél; a ceglédi városi dalárda részé-
ről, Simonffy Kalmán; a debreceni dal és zene-
egylet részéről, Márk Endre; a győri dal- és zene-
egylet részéről, Mihályi Ferenc; a „Harmonia”
társulat részéről, Erney József; a jászberényi dal-
egylet részéről, Rissner G.; a kolozsvári polg. dal-
egylet részéről, Benigni Samuel eln.; a losonei
dalegylet részéről, Busbeik Adam; a löcsei dal-
egylet részéről, Karteván Vilmos ev. tanító; a
miskolci dalegylet részéről, Miskolezy Pál; a
marosvásárhelyi dalkör részéről, Deák Farkas; a
nagykárolyi dalárda részéről, Gusztavics Ignác
orsz. képvis.; a nagyszabonyi magy. dalárda részéről,
Fülöp Ferenc; az orsz. zenetanulók egylete részé-
ről, Telbisz Jenő; a pécsi dalárda részéről, Re-
berics Imre; a pesti nemz. dalkör részéről, Lan-
ger Károly, a neuzeti zenede részéről, Pénés
János; a szabadkai dalegylet részéről, Abrányi
Kornél; a szolnoki dalárda részéről, Ladányi
Béla; a szegedi dalárdától, Roth Endre; a szegedi
polg. dalárdától, Balogh István; az ungvári da-
lárdától, Nagy János; a zeneművészek segélyegye-
lete részéről, Engeszer Mátyas és a kolozsvári
dalkörből, Hönig István.

* A marosvásárhelyi „zenekedvelők egylete”
június 5-én zeneestélyt rendez következő műsorral:
1. „Hazai emlékek”, induló Csermity. 2. „Nyitány”,
ezigányó nagy operából, Balietől. 3. „Tengerész
négyes”, Strauss Eduartól. 4. Tavasz ébredés”, ro-
mane, Bahtól. 5. „Polka” szalma- és fahangszere-
n, Offenbachtól. 6. „Rigoletto”-ból, ábránd, Verdi-
től. 7. „Aranyos”, keringő, Waldteufeltől. 8. Induló.

*) A pozsonyi színházban tegnap este He-
vey Laura k. a. bücsüfölkéit „Fedora” került
színe nagyszámú közönség előtt, mely lelkes ová-
ciókban részesítette a vendégművésznőt. Ma Man-
doky színtársulata a „Vereshaju” előadásával befe-
jezi a pozsonyi magyar színi idényt. A társulat on-
nan Komáromba megy.

*) Wagner Sándor festőművész hazánkba né-
hány nap óta a Hortobágyon időz, hogy ott tanul-
mányokat tegyen. Debreen város rendelkezésére
hoesította a művészeknek a város ötos fogatát.

Külföldi hírek.

* A buenos-Ayres-i „Colon” színház-
ban a következő új operákra készülnek „Nu-
ma Pompilio” Nanettitől, „Il Vampiro”
Hargreavestől és „Gualtiero” Ferrenstől.
Az említett színház ezeken kívül még a
„Lohengrin”-t is újdonság gyanánt akarja
hozni.

* Régi ballet-et hoztak színe legutóbb
a berlini udvari-opera színházban. Ez Tag-
lioninak 18 év óta nem adott balletje.
„A kalóz”, melynek zenéjét Gárich írta:
A közönség szívesen fogadta a régi „újdonsá-
got” és az agg Taglionit színi nem akaró
tapsokkal tüntette ki. — Ugyanott a Kroll-
féle színház m. hó 3-án „A sevillai borbély”-
lyal kezdte meg előadásait. Színe került
mint második opera „Martha” Flotowtól,
„A büvös vadász” Webertől, „A zsidónő”
Halévytől stb.

* Patti Adelina Amerikából visszatért
Londomba, hogy szerződésének, mely az ot-
tani „Conventgarden”-színház operájához
köti, megfeleljen.

* A párisi Déjazet-színház elárve-
rezik. Az említett színház terjedelmére nézve
egyike a legkisebb párisi színházaknak. Ez
okból tavaly a rendőrség meghagyása foly-
tán tűzbiztonsági szempontból be is zárták,

időközben átalakították és nemrég ismét
megnyitották, de csakhamar megbukott és e
hó végén kalapács alá kerül

* A mozart-szobor felállítási költsé-
geihez Bécs városa kerek 10.000 frtot szava-
zott meg. Ez a legnagyobb összeg, melyet
Bécs valaha hasonló célra fordított. A Beet-
hoven-szoborra annak idején csak 5000 frtot
szavazott meg.

* Lucca Paula asszony a londoni „Con-
ventgarden”-színházal legutóbb történt első
felléptekor rendkívüli sikert aratott.

* Tagliana kisasszony a berlini opera
elsőrendű tagja m. hó 1-én tartotta bücsü-
előadását a „Traviata” opera Violetta szere-
pében. A művésznőt, ki az ottani operától
örökre megváltik, a közönség tüntető ovációk-
ban részesítette. A német császár az egész
előadást végig hallgatta.

* Nilson Christina a londoni „Albert-
Halle”-ban Trebelli asszony és néhány angol
művész és művésznő közreműködésével hang-
versenyt rendezett, melyen több mint 12.000
személy volt jelen.

* Az ujonan alapított londoni nemzeti
zenedét m. hó 6-án nyitotta meg az angol
koronaörökös nagy ünnepélyességgel.

* Kitüntetett zeneszerzők. Az angol
királynő dr. Sullivan Artur híres zene-
szerzőt és Grove Györgyöt az új conserva-
torium igazgatóját lovazokká nevezte ki.

* A bécsi operaszínházban múlt héten volt a
színpad villamos lámpákkal megvilágítva. A kísérlet
kitünően sikerült. A fényhatások semmiben sem külön-
böztek a légszusz világitás által elért hatásoktól, úgy
hogy a be nem avatottak nem is vehették észre a rend-
szer-változást.

* „A pásztora” cím alatt kedden a párisi
„Palais Royal” színházban Ordonneau Mórictól
három felvonásos új hobozatot adtak, mely nagy tet-
szésben részesült. Beaduron egyszerre adja férjhez
két leányát, az egyiket Durosélhez, a másikat Barba-
goulhoz. A menyegző napján azután két fiatal ember,
a ki valamikor udvarlója volt a két leánynak, minden-
féle tréfát űz a két fiatal házaspárral, úgy hogy nem
bírhák pásztoraikat élvezni. A közönség sokat neve-
tett és sokat tapsolt a komikus helyzeteknek.

* Dumas, mint Schiller plagiatora. A „Berl.
B. C.”-nak azt írják Párisból, hogy Dumasnak „III.
Henrik” című drámája, melynek főlevezetéséről mi
is megemlékeztünk, „kölesön van véve” több író
művéből, különösen Schiller „Don Carlos”-ából. Erre
nézve az említett lap egy kis összehasonlítást tesz
a két darab egy-egy jelenete közt, s azok csakugyan
meglepő hasonlóságot tüntetnek föl. Idézi továbbá
Eugene de Mirecourt-ot, a ki „Histoire con-
temporaine”-jében ezeket írja Dumas darabjáról:
„Össe van téve egyes darabokból, melyek Auquetil-
ből, a „Journal de Pierre de l'Etoile”-ból, továbbá
Walter Scott és Schiller műveiből vannak kiszakítva.
Eleitől végig nincs egyetlen egy jelenet sem, melyet
szerzőnk a magáénak mondhatna.”

* Auber-nek emlékszóbot emeltek Caen-ben
s azt június 10-én fogják ünnepélyesen leleplezni.

* Érdekes kéziratokat vásárolt meg közeleb-
ről a párisi konzervatorium. Közülük van Mozart-
nak egy kézírata: egy nem teljesen befejezett hang-
verseny zongorára és hegedűre, zenekar-kísérlettel,
melyet a mester 1778-ban Mannheimban írt.

* A kölni férfdalegylet nyolevan tagja június
9-én Londonba utazik, a hol két het alatt tíz hang-
versenyt rendez. A jövedelem a Kölnben építendő
anglikán egyház javára fog fordíttatni.

Figyelmeztetés
Kitűnő zongorahangoló
MAGRINI A.

ajánlatik mindennemű
zongora-hangolás, javítás és bő-
résére.
Megtudható a társulat zeneműkeres-
kedésében váci utca 3.

NEMECSKE JÓZSEF

= Mignon = zongorák. Tartós kitűnő hang-
szerek. Különösen ajánlatosak iskolák számára.

„Produktiv szövetkezet.”

E céget hat évvel ezelőtt a világhírű
„Bösendorfer” zongoragyárból el-
szakadt 60 munkás alapította s ma
már méltán vetekedik az anyaggyár
készítményeivel.

Tekintve a kitűnő minőséget
a legolcsóbb hangszer. Külö-
nösen ajánlhatók az úgyneve-
zett „Mignon zongorák.”

A nagy aranyéremmel kitüntetve.

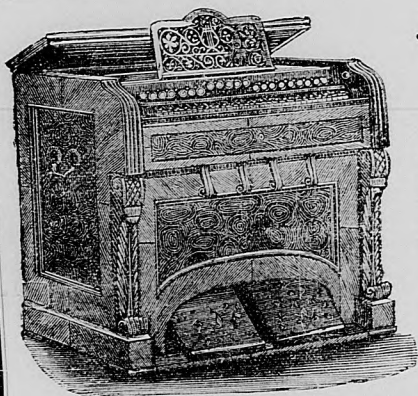
SCHMIDT FERENCZ
Bösendorfer tanítványa.

Jó minőségű tartós zongorák:
Rövid szalon, diófából,
fekete.

Árjegyzék küldeték, díj nélkül.

CARL HAMBURGER

zongoragyáros.

A legkitűnőbb
„**Harmoniumok**”
Tietz Péter utóda
Kotykievicz Teofil
gyára.

A legjobb minőségű Harmo-
niumok nagy választéka.
Hangverseny- és szalon-har-
moniumok, Prolongement és
Percussióval, Templomok és
iskolák számára 100 forinttól
feléle.

Több évi jótállás!

Arjegyzékek kívánatra
bármentve küldetnek.

Zenetanárok lakeimelei:

Zongora.
Major Gyula, konz. zen. tan. Váci körút 17.
Bartay János " " " " Váci-utca 10.
Schütoze Rezső " " " " N.-korona-u. 4.
Khayil Antal " " " " Thonet udvar
Erney József " " " " Kerepesi-út 24.
Huber Károly " " " " Uj tözsdéépület
Dr. Popper Armin " " " " Sagar út 80. sz.
Ziegler János Király utca 35. sz.
Koschirz János Sagar út 89. sz.
Kindtner Károly Vas utca 17. sz.
Vajdaffy Béla Külső dob utca 49.
Tomka István Molnár utca 20. sz.
Krisztinkovich Béla Hungaria szálloda
Gobbi Henrik Ferencz-József rakpart 18. sz.
Rausch Károly Hunyady utca 3. sz.
Kun Miksa Bálvány utca 26. sz.
Drescher Raimund Kerepesi út Kerepesi udv.
Sipos Antal Keeskeméti utca Geiszház
Zimay László Molnár utca 37.
Székely Imre Szerb utca 2.
Avar Alajos Rákosi-utca 30.

Harmonium és Orgona.
Erney József Kerepesi út 24.

Enek.
Huber Károly Uj tözsdé-épület
Pauli Richard Dobány utca 28.
Passy-Cornet asszony Múzeum körút
Igerics Katalin Lipót utca 6.
Ulrich Cécille Albrecht utca 6.
Schmidt József Lipót utca 19.
Pukš Ferencz Klauzál utca 4.

Hegedű.
Huber Károly Uj tözsdé-épület
Gobbi Alajos Magyar utca 36.
Pischinger Alajos Dobány utca 45.
Kis Péter Sándor utca 5.
Frankhauser Károly Diófa utca 18.
Mészáros József Tízoltó utca 10.
Avar Alajos Rákosi-utca 30.

EHRBAR

világhírű zongorái.

Ezen hangszerek a zongora gyártás
remekjei közé tartoznak. Tartóságra
utólérhetlenek, ezen tulajdonságnak
köszönheti e gyár nagy hírnevét.

Kaphatók:

Szalon Stucz, diófa
" " " " fekete
keresztűrozott és egyszerű.

HOYER

vonó-hangszer készítő.

Gyönyörű imitációk külö-
nösen műkedvelők figyel-
mébe ajánlhatók.

J. Heitzmann és fia

es. kir. udvari zongoragyáros.

Első rangú gyár, mely külö-
nösen arról nevezetes, hogy
a legtartósabb hangszereket
készíti. Zongorái az egész vi-
lágban el vannak terjedve. S
mindenütt egyaránt kelendő-
ségnek és kedveltségnek ör-
vendenek. Bírja a legmagas-
sabb kitüntéseket.

HEVESI B.

zongoragyáros

Kitűnő hazai gyártmány,
mely különösen szoliditása
és tartóssága által tűnik ki.
Ezen minden tekintetben
ajánlható zongorák főlegynök-
ségét a társulat bírja s zong-
oraterméiben mindig megte-
kinthetők.

Uj találmány!

**Vonó hangszerek,
hegedűk
és gordonkák,**

melyek teljesen potolják az olasz
mesterek műveit. A hang ép oly erős
és nemes, mint a régi hangszereké.

Noebe készítményei!

Csakis a Harmonianál, Buda-
pesten kaphatók.

Világhírű szaktekintélyek elismerés-
sel nyilatkoznak e feltűnést keltett
tüneményeszerű hangszerekről
Egy hegedű ára, csinos tokban 100 frt.
Egy gordonka ára, csinos tokban
150 frt.

MARTIN WESSELY

zongoragyáros.

Különös speciális az úgynevezett
„Diminutiv” zongora, legkisebb alak
s mégis erős, tömör hang. Bar milyen
kicsi szobában is elfér. Az egész zong-
ora 1 1/2 méter. Különböző érmek.

! Farsangi tréfa!

Grelot (csörgő) polka

kézre való csörgővel együtt
kapható minden könyv- és
zenemű-kereskedésben.

PETROV

zongoragyár.

Legolcsóbb zongorák.

Souczer Mátvás

zongoragyár

olcsó és tartós gyártmány
a „Harmonia” zong-
oraterméiben min-
dig készletben van.

„HARMONIA”

zeneműkereskedésben
kaphatók valódi legfinomabb francia

**hegedű- és gordonka-
hurok és gyanta.**

A világhírű Voirin-féle vonók
raktáron tartatnak.

Vidékről jövő megrendelések
pontosan teljesítetnek.